

Každý obraz si nájde toho svojho adresáta

Rozhovor s ilustrátorkou Alenou Wagnerovou

Alena Wagnerová patrí medzi významné slovenské ilustrátorky. Okrem voľnej a ilustračnej tvorby pripravuje pre deti a ženy tvorivé dielne. Počas festivalu Dni detskej knihy 2017 zavítala spolu s Jurajom Martiškom aj na Spojenú školu v Piešťanoch, kde na výtvarnom workshope s deťmi vytvárala pomocou látok ich vnútorné záhrady. Pri tejto príležitosti sme ju poprosili o rozhovor, v ktorom nám, okrem iného, priblížila oblasť arteterapie, ktorej sa intenzívne venuje.

Kedže v týchto dňoch prebieha festival Dni detskej knihy 2017, prečo by podľa Vás mali deti čítať knihy?

Jednoducho sa môže rozvíjať ich fantázia. *(smiech)* Skrze slovo a obraz si predstavujem ten svet, o ktorom čítam. Rovnako si myslím, že niekedy deťom, ale aj dospelým, môže pomôcť hlavná postava pri riešení vlastných problémov, a to tak, že si predstavím ako ich riešia oni a potom, keď sa náhodou ja dostanem do takejto situácie, tak mi to môže pomôcť.

Vediete tvorivé dielne určené pre deti a ženy. Aké rozdiely vnímate pri práci s týmito dvoma skupinami?

No určite tam je rozdiel. Dielne pre deti som začala robiť hlavne preto, že nejako na mňa doliehalo to, v čom súčasné deti žijú, keďže sa otvorili hranice bojových filmov a médií ako takých. Zdalo sa mi, že sa tým vykráda ich vnútorný svet a je jednoducho dobré im ukázať, že existuje aj niečo iné. Je potrebné ich presvedčiť, že ten náš vnútorný svet je najbezpečnejšie miesto, z ktorého môžeme čerpať. Tak to sú deti. Potom v určitej etape života som zistila, keď sa v mojom živote odohrali osobné tragédie, že mi maľovanie odjakživa pomáha. Povedala som si, že sa mi v živote môže stať čokoľvek, ale toto ma podrží. A tak som si povedala, že keď ja prežívam takéto veci, tak môže mnoho žien v určitom veku prežívať to, čo ja. Príde nejaká strata identity, mení sa rodina a vzťahy a ja im teda ponúknem túto činnosť. A ony to privítali. Vidím, že na to reagujú a sú rady, keď môžu zotrvať vo svojom svete. Lebo zdá sa nám, že kreslenie je jednoduchá činnosť. Áno, ale to je to čaro, že v tom okamihu, keď sa sústredím len na svoj papier a na farby, tak som naozaj len sama so sebou. Ocitnem sa v tom okamihu, v prítomnosti, nemyslím na to, čo sa stalo v minulosti, alebo čo ma čaká, a to je to liečivé. Siaham po takých technikách, aby to vyjadrenie bolo aj rýchle, aj úderné, a preto už dlhé roky preferujem prácu s látkami. Keď sa vysype kopa farebných látok, tak ženy alebo deti už vedia, že aha, toto sa mi páči, tieto tvary sa mi páčia a ideme robiť. Všeobecne to pomenúvam, že otvárame svoje vnútorné záhrady. Tak sa volajú vlastne tie výtvarné dielne. Pre mňa tá záhrada nepredstavuje len fyzickú záhradu, ktorú poznáme, ale sú to tie naše vnútorné záhrady, v ktorých môžeme mať svoje strachy, obavy, ale aj svojich milovaných a svojich strážcov.

Núka sa mi však otázka, a čo muži? Čo s ich vnútorným svetom?

Ja neviem, muži sa mi na dielne ešte neprihlásili. *(smiech)* Ale väčšinou, keď robím výstavu pre „dospelákov“, tak sú vždy súčasťou aj výtvarnej dielne, a tak som mala dočinenie aj s vnútorným svetom mužov. Myslím si, že to nie je až také rozdielne. Neobjavujú sa tam

tanky alebo ja neviem. *(smiech)* Sú viac abstraktnejší, to je pravda, nesiahajú po takých konkrétnych výrazových objektoch. Ale sú vďační.

Ako ste už naznačili, venujete sa aj arteterapii. Vyhľadávajú rodičia detí, ktoré trpia hyperaktivitou takéto tvorivé dielne, alebo je pojem arteterapia na Slovensku doposiaľ nový a neznámy?

Keď som robila dvojročnú výuku u Slávky Šickovej-Fabrici, tak na Slovensku ešte nebola akreditácia. Dnes sa už vyučuje na pedagogickej vysokej škole. My si len myslíme, že to je niečo nové. Myslím si, že arteterapiu psychológovia používali na odzrkadlenie duševného stavu, alebo na zistenie progresu, či naopak zlepšenia choroby už veľmi dávno. Ale tie prvé začiatky registrujeme po druhej svetovej vojne, keď židovské deti odchádzali do Ameriky. Pani Kramerová, pedagogička, s nimi robila tieto dielne, lebo zistila, že sa kreslením môžu zbaviť svojej traumy. Tu sa ukazuje, že ide o veľmi univerzálnu činnosť, ktorá nám dokáže veľmi pomôcť. Dokonca existujú poznatky, že ľudia v koncentračných táboroch kreslili a nevzdávali sa toho, lebo tým prejavili seba samých, že áno, ja som ešte človek a toto som ja. Ale tých prístupov v arteterapii je veľmi veľa. Ja nie som psychológ, neštudovala som to, takže to, čo používam ja je len o tom vyjadrení sa. A samozrejme, že deťom to môže pomôcť a hlavne aj médií, s ktorými sa dá pracovať je veľa. Pre tie hyperaktívne deti by som odporúčala hlinu. Je to určite najúžasnejšie médium, z ktorého môžete niečo okamžite vytvoriť. Môžete ho zničiť. Viem, že práve Slávka výrazne rozvinula prácu s keramickou hlinou a deti po nej mohli dupať. A tak sa do nej môže vtlačiť aj tá agresivita alebo dynamika.

Z toho, čo ste práve povedali by sa dalo povedať, že umelci a výtvarníci sú najpokojnejší a najšťastnejší ľudia?

Ó, to neviem, každý si myslí, že ráno zasvieti slniečko, sadnem si a kreslím. Pre mňa je to taká dosť adrenalinová záležitosť. Asi to záleží od toho, akým výtvarným prostriedkom ten výtvarník pracuje. Ja som si napríklad obľúbila akvarel, a to je pre mňa adrenalinová záležitosť, pretože tá voda má svoju vlastnú energiu. Niekedy mám svoj zámer a ona si urobí svoje. Dokonca odzrkadlí aj môj duševný stav a ak som rozhodená, tak reaguje dosť expresívne. *(smiech)* Ale určite, keď výtvarník a ilustrátor dáva niečo na papier, malo by ísť navonok jeho ego. A mal by si uvedomovať aj to, že niekto bude vnímať jeho dielo, kresby. Je to dosť zodpovedná práca, ale na druhej strane si myslím, že každý obraz si nájde svojho adresáta. Aj ten expresívny, pretože aj to niekto potrebuje pre tú svoju katarziu, aby to uvidel a niečo sa zmenilo.

Ďakujeme pekne za rozhovor a prajeme veľa síl do ďalšej tvorby.

Podujatie: Festival Dni detskej knihy 2017

Piešťany 12. apríla 2017

Autor rozhovoru: Martina Lešková

Účastník rozhovoru: Alena Wagnerová